

NAJNOWSZA KOMEDIA TWÓRCÓW
TOY STORY

NIEROZŁĄCZNI

SCENARIUSZE LEKCJI

112

„Fajowo nawijać własną mową”.

Dlaczego warto wybrać się z klasą na „Nierozłącznych”?

Najnowsza animacja twórców „Toy Story” to zabawna, pełna muzyki kumpelska opowieść o odnajdywaniu przyjaźni, własnego celu i miejsca. Fabuła „Nierozłącznych” zaskakuje swoją głębią i trafnie mówi o rolach grupowych (i wyrywaniu się z nich), budowaniu bliskich relacji oraz przełamywaniu stereotypów.

Kukiełkowy teatr w centrum Nowego Jorku to świat Dona, głównego bohatera animacji, który pewnego dnia, podążając za głosem serca i potrzebą przygody, wyrusza w nieznaną. Donowi nie brakuje odwagi, a świat widzi „przez różowe okulary”. Odrzucony przez grupę, postanawia sam spełnić swoje marzenie bycia rycerzem. Bieg akcji zmienia spotkanie Dona z DJ Piesio Psem – osamotnionym, bezdomnym pluszowym misiem-raperem. Piesio szuka rodziny, stałego kompana zabaw. Szybko godzi się więc na wspólną podróż do zamku w chmurach. Postać muzycznego pieska (w tej roli Borys Szyc) ujmie najmłodszych, a serwowane przez niego popisy muzyczne rozbawią i wpadną w ucho każdego widza.

Konfrontacja dwóch tak osobliwych bohaterów uczy, że dzielenie się sobą i dawanie innym tego, co w nas najlepsze to wyraz największej troski. Spotkanie z kimś, z pozoru bardzo różniącym się od nas samych, pozwala nam wiele się nauczyć, a nawet uwierzyć we własne możliwości. Najważniejsze to znaleźć kogoś, przy kim czuje się „flow”.

Niezwykli bohaterowie, członkowie trupy nowojorskiego teatru udowadniają, że warto kwestionować sztucznie przyjęte role grupowe i podejmować wysiłek tworzenia zgranego, zadowolonego zespołu w oparciu o wzajemne poznanie i akceptację.

Specjalnie z myślą o nauczycielach i nauczycielkach, którzy wybiorą się z klasą na ten film, przygotowaliśmy aż trzy scenariusze lekcji do animacji:

- **Scenariusz zajęć psychoedukacyjnych** dla uczniów klas IV-VI, pozwalający dzieciom odkryć swoje mocne strony wraz z bohaterami animacji.
- **Scenariusz lekcji języka polskiego lub godziny wychowawczej** dla klas I-III i IV-VI: Marzenia to cele, które można razem osiągnąć!
- **Scenariusz lekcji przyrody** dla klas III-VI: Zwierzęta w mieście – labirynt szans i pułapek.

ZACHĘCAMY RÓWNIEŻ DO ZAMAWIANIA SEANSÓW ZE SPECJALNĄ PRELEKCJĄ EDUKACYJNĄ, DO OBEJRZENIA PRZED FILMEM „NIEROZŁĄCZNI”.

Zagadnienia edukacyjne animacji „Nierozłączni”:

- **Wyobraźnia nie ma granic.** Przebojowość i wyjątkowa kreatywność Dona sprawia, że w grupie staje się autsajderem – inni jej członkowie nie rozumieją go i szydzą z jego dziwactwa. Dla niego samego jest to jednak zdolność pozwalająca radzić sobie ze strachem, ale i odnajdywać niespodziewane rozwiązania problemów. Warto uczyć dzieci, że wyobraźnia może być skuteczną strategią pokonywania codziennych trudności, a humor często rozbraja nasze lęki.
- **Przełamywanie schematów.** Przesłaniem animacji z pewnością jest to, że jesteśmy czymś więcej niż tylko przypisana czy narzucona nam przez innych rola społeczna. Jeśli nie czujemy się szczęśliwi w grupie, to problem może leżeć w braku komunikacji czy zrozumienia, a nie w nas samych.
- **Nowe perspektywy i doświadczenia.** Zmiana środowiska i otwartość na innych mogą pozwolić na poszerzenie perspektywy, akceptację innych stylów życia i przekonań, ale też umożliwiają rozwój własnych talentów. Don, mając dość samotne usposobienie, znajduje swoje miejsce i uznanie najbliższych i ostatecznie przekonuje się o wartości różnic i wspólnego działania.
- **Odwaga w próbowaniu nowych rzeczy i stawianiu czoła nowym wyzwaniom.** DJ Piesio Pies jest początkowo przekonany o braku swoich zdolności twórczych. W kółko odtwarza jeden zaprogramowany utwór. Dopiero, gdy za namową przyjaciół podejmuje próbę stworzenia nowego kawałka, odkrywa w sobie talent do freestyle'owania.
- **Bądź sobą!** Przykład Dona uczy, że to nasze subiektywne postrzeganie świata czyni nas wyjątkowymi. Warto więc pozostawać wiernym sobie, nawet jeśli nie jest to łatwe i wymaga poświęceń.
- **Lojalność wobec przyjaciół.** Stając przed wyborem własnego interesu a ratowaniem innych – Don nie waha się ani chwili i podejmuje ryzyko. Troska o innych i chęć niesienia im pomocy stanowi dla niego imperatyw działania, a to czyni go prawdziwym bohaterem!
- **Pozory mylą – nie oceniaj aktora po roli!** Obserwując trupę aktorską teatru lalkowego – łatwo zauważyć jej lidera. Alfonso, który na scenie wciela się w rolę superbohatera i amanta, traci niezłomność w kryzysowej sytuacji. Animacja uczy, że nie warto ulegać pozorom, ograniczać kogoś do jego roli w zespole czy klasie, ponieważ każdy ma słabości i popełnia błędy.
- **Ryzyka związane z konformizmem.** Na początku filmu wszystkie kukiełki z trupy Dona poza jego przyjaciółką, Dee, bezrefleksyjnie powielają utrwalone wzorce relacji w grupie – obśmiewają Dona jako autsajdera, oderwanego od rzeczywistości błazna, nie próbują go zrozumieć, poznać czy dojrzeć jego zalet. Dopiero jego zachowanie w sytuacji krytycznego zagrożenia prowadzi do ich zmiany myślenia o nim.

O autorce:

Jagoda Roszak

– polonistka, nauczycielka języka polskiego jako obcego, edukatorka filmowa. Koordynatorka zespołu edukacji Filmwzskole.pl. Pasjonatka filmu i literatury.

Odkrywanie swoich mocnych stron

z bohaterami filmu „Nierozłączni”

Według Erika Eriksona – twórcy teorii rozwoju psychospołecznego – szkoła podstawowa to szczególnie wrażliwy czas budowania poczucia kompetencji i sprawczości. W tym wieku, w wyniku sukcesów edukacyjnych i budujących relacji rówieśniczych, konstytuuje się samoocena dziecka i jego poczucie kompetencji oraz sprawczości. Dobrze, jeśli są one wzmacniane przez dorosłych i rówieśników, pod których ogromnym wpływem pozostaje dziecko w tym okresie. Jak skutecznym narzędziem w procesie wzmacniania może być film?

Rozmawiając z dziećmi o ich talentach, mocnych stronach, a także o podążaniu własną drogą, umożliwiamy im budowanie pozytywnego obrazu siebie, poczucia własnej wartości i sprawczości. Po obejrzeniu wspólnie z grupą filmu „Nierozłączni”, który porusza, takie tematy jak bycie sobą, odkrywanie własnej ścieżki, podejmowanie indywidualnych wyborów, ale też poczucie alienacji i wykluczenia z grupy, mierzenie się ze stereotypami i etykietami społecznymi, warto zaproponować dzieciom warsztat z aktywnościami koncentrującymi się na powyższej tematyce. Zajęcia są oparte na narzędziach psychologii poznawczo-behawioralnej oraz ćwiczeniach grupowych, pozwalających dzieciom na otrzymanie pozytywnej informacji zwrotnej. Proponowane narzędzia i ćwiczenia mają pomóc dzieciom w:

- rozpoznaniu indywidualnych talentów i własnej roli w grupie;
- rozumieniu, że indywidualizm i wzajemne różnice są wartością;
- rozpoznaniu własnych przekonań, tych pozytywnych i tych, które są głosem naszego wewnętrznego krytyka;
- budowaniu poczucia własnej wartości i samoakceptacji poprzez samodzielne działanie i konstruktywne radzenie sobie;
- radzeniu sobie z negatywnymi przekonaniami i zniekształceniami poznawczymi;
- rozpoznaniu swoich mocnych stron i talentów, uzyskując feedback od grupy.

Psychologia poznawczo-behawioralna podkreśla rolę naszych przekonań i myśli w powstawaniu emocji, zachowań i różnych stanów fizjologicznych zgodnie z modelem tzw. kajzerki poznawczej. To, co o sobie myślimy, staje się podstawą naszej samooceny i wiary w siebie. Często nasze przekonania na własny temat są zinternalizowanymi przekazami, etykietami, które słyszymy od innych.

Pozytywne przekonania budują zachowania eksploracyjne dziecka, jego ciekawość, chęć próbowania nowych rzeczy. Negatywne przekonania, nazywane też zniekształceniami poznawczymi (np. „Inni mnie nie lubią”, „Muszę być jak wszyscy, abym był akceptowany”), sprawiają, że w młodym człowieku mogą rozgościć się trudne emocje, takie jak nadmierny lęk przed porażką czy oceną innych, strach przed podejmowaniem nowych aktywności i zachowania konformistyczne służące temu, by przypodobać się grupie. Nad przekonaniem można i warto pracować na przykład w oparciu o poniższy model.

O autorce:

Marta Nowakowska

– psycholog, certyfikowany trener kompetencji psychospołecznych, praktyk psychologii edukacji. Od 12 lat wspiera w rozwoju dzieci, młodzież i młodych dorosłych poprzez psychoedukację, pracę indywidualną i warsztaty grupowe. Prowadzi zajęcia dla studentów na Collegium Da Vinci i Uczelni Korczaka.

Scenariusz nr 1

Autorka: Marta Nowakowska

Grupa wiekowa: klasy IV-VI szkoły podstawowej

Czas realizacji: dwie jednostki lekcyjne (ok. 90 minut)

Metody: pokaz filmu, psychotest, gry i zabawy, burza mózgów, dyskusja

Formy pracy: grupowa, indywidualna

Pomoce dydaktyczne: instrukcje do zadań, karta pracy z psychotestem, bristol, papier, kredki, pisaki

1. Ćwiczenie

czas trwania: **10 minut**

Kto lubi tak jak ja

To ćwiczenie ruchowe, rozgrzewkowe na start. Jego celem jest wzajemne rozpoznanie swoich upodobań, zainteresowań i wprowadzenie elementu ruchu oraz zabawy.

Instrukcja

Ustawcie krzesła w okręgu, liczba krzesła powinna być o jedno mniejsza niż liczba osób. Ochotnik staje na środku kręgu, a pozostałe osoby siedzą na krzesłach. Osoba stojąca na środku ma za zadanie dokończyć zdanie: „Kto lubi tak jak ja...” (np. jeść spaghetti, chodzić po górach itp.). Osoby, które lubią tę samą rzecz lub aktywność wstają i zamieniają się miejscami. Uczestnik, który nie zdąży zająć miejsca na krześle, wychodzi na środek i kontynuuje ćwiczenie, dokończając zdanie: „Kto lubi tak jak ja...”.

2. Wprowadzenie teoretyczne

Psychoedukacyjna pigułka wiedzy

Każdy z nas pełni w grupie niepowtarzalną rolę i ma ciekawe talenty, którymi dzieli się z innymi, choć nie każdy dobrze czuje się w roli lidera, grając pierwsze skrzypce. Każda rola jest ważna, aby zespół mógł działać jak dobrze naoliwiona maszyna i wykonywać wspólne zadania. W celu przybliżenia uczestnikom warsztatu ról w zespole, można posłużyć się na przykład klasyfikacją ról grupowych wg Belbina.

Role wyróżniane w tzw. klasyfikacji ról grupowych Belbina

- **wizjoner** - kreuje nowe pomysły i śmiało rozwiązania (tu świetnym przykładem jest filmowy Don);
- **naturalny lider** - lubi przewodzić grupie (w tę rolę wpisuje się filmowy Alfonso);
- **człowiek akcji** - jest nastawiony/a na działanie i realizację celów;
- **organizator** - świetnie czuje się w organizacji różnych wydarzeń;
- **człowiek grupy** - lubi działać zespołowo i chętnie wspiera innych;
- **człowiek kontaktów** - potrafi nawiązywać relacje oraz załatwiać różne sprawy także na zewnątrz grupy;
- **perfekcjonista** - patrzy na zadanie w sposób szczegółowy, precyzyjny, wychwytuje detale, które umykają innym;
- **analityk** - umie spojrzeć na pomysły krytycznym okiem, jego mocną stroną jest rozsądek i trzeźwa ocena sytuacji.

3. Ćwiczenie

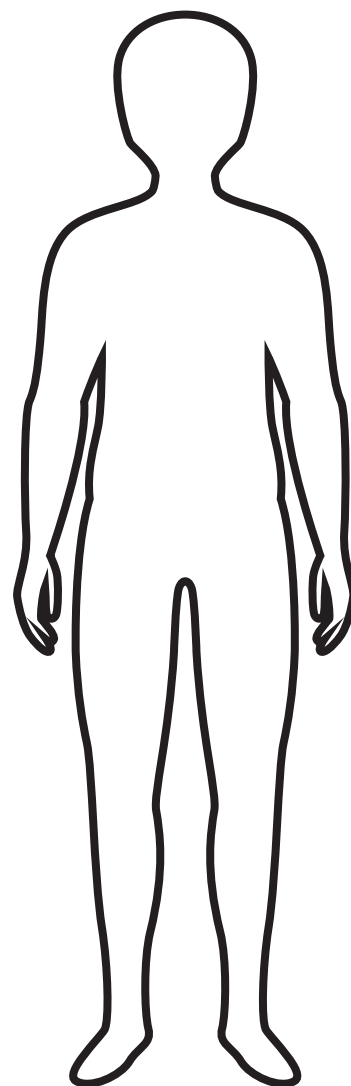
czas trwania: **15 minut**

Ciało grupowe

Kluczowe w budowaniu zgranego zespołu jest to, że się różnimy, a nasze naturalne talenty się uzupełniają. Grupa jest jak dobrze funkcjonujący organizm – każdy organ ma tu swoją ważną funkcję, choć każdy odpowiada za coś innego. W poniższym ćwiczeniu będziecie mieć okazję przyjrzeć się swoim talentom i zasobom, jakie wnosicie do zespołu.

Instrukcja

Dobierzcie się samodzielnie w około siedmioosobowe zespoły. Waszym zadaniem jest narysowanie na dużej kartce/bristolu schematu ciała ludzkiego, najlepiej naturalnych rozmiarów. Następnie spróbujcie przedyskutować i określić, jakie role pełnią poszczególne osoby z grupy, odnosząc się do metafory narządów wewnętrznych. Na przykład: „Kasia zawsze świetnie analizuje sytuację i ma dużą wiedzę o świecie, jest mózgiem grupy”, „Janek potrafi ciekawie opowiedzieć o pomysłach zespołu, przekonać do nich innych, ma umiejętność przemawiania publicznego”, itd. Na koniec przedstawcie swoje prace innym grupom. Metafora ciała ludzkiego świetnie obrazuje, jak każda osoba – podobnie jak każda część ciała – tworzy niepowtarzalną jakość w zespole.

4. Psychotest:

czas trwania: **10 minut**

Którą postacią z filmu jestem?

Po ćwiczeniu zespołowym dzieci mają czas na chwilę autorefleksji nad swoimi indywidualnymi talentami oraz osobowością. Ma im w tym pomóc krótki psychotest, odwołujący się do postaci z filmu „Nierozłączni”. W odpowiedzi na pytanie mogą wybrać tylko jeden, najbliższy im wariant.

1. Najważniejszymi dla mnie wartościami w życiu są:

- A** bycie sobą i podążanie za marzeniami
- B** przyjaźń i przyjaciele
- C** bycie szanowanym i podziwianym przez innych
- D** poczucie bezpieczeństwa i stabilizacja (brak zmian)

2. Zaznacz zdanie, które najtrafniej opisuje Twój charakter:

- A** Jestem indywidualistą i marzycielem, w życiu lubię podążać własną drogą. Czasem brak mi pewności siebie.
- B** Choć mam marzenia, obawiam się je realizować.
- C** Jestem pewny siebie, świetnie czuję się na scenie, w blasku fleszy.
- D** Jestem realistą, twardo stąпам po ziemi.

3. Lubię spędzać czas...

- A** oddając się marzeniom i realizując autorskie projekty
- B** przeżywając ciekawe przygody wraz z przyjaciółmi
- C** na zabawie i otoczony wieloma ludźmi
- D** wspierając innych

4. Moimi największymi talentami są:

- A** bogata wyobraźnia i wychodzenie poza schematy
- B** skromność i empatia
- C** pewność siebie, duma i odwaga
- D** realistyczne spojrzenie na świat, umiejętność dostosowania się do sytuacji

5. Powiniennem popracować nad:

- A** bardziej racjonalnym spojrzeniem na świat
- B** większą pewnością siebie
- C** empatią i większą akceptacją dla innych
- D** odwagą w podejmowaniu decyzji

Teraz przeanalizuj swoje odpowiedzi i policz, które z ich powtarzają się najczęściej.

Dowiedz się, która z filmowych postaci jest Ci najbliższa!

DON

przewaga odpowiedzi **A**

Jesteś marzycielem, idealistą, walczącym w imię swoich ideałów i podążającym własną drogą. W życiu kierujesz się swoimi wartościami i ambitnymi celami. Najważniejszą dla Ciebie wartością jest wolność.

przewaga odpowiedzi **B**

DJ PIESIO PIES

Czasem brak Ci pewności siebie, a wartością dla Ciebie jest przyjaźń i relacje z innymi. Jesteś twórczy i masz wiele talentów, jednak czasem brakuje Ci odwagi, by je wyrażać. Pamiętaj, że Twoje zdolności i pasje są wyjątkowe, nie obawiaj się dzielić się nimi z innymi.

przewaga odpowiedzi **C**

ALFONSO

Jesteś pewny siebie, świetnie czujesz się w roli lidera i w blasku fleszy. Nie masz problemu z przyjmowaniem komplementów, ludzie do Ciebie lgną. Pamiętaj, aby w relacjach zatroszczyć się także o inne osoby, dać im przestrzeń i słuchać, co mają do powiedzenia.

DEE

przewaga odpowiedzi **D**

Jesteś wspierający i opiekuńczy, lubisz pomagać innym. Masz w sobie dużą dawkę empatii, która pomaga Ci w kontaktach z innymi. Jesteś realistą, twardo stąpasz po ziemi – czasem warto, byś podjął ryzyko, podążając za swoimi marzeniami.

Wewnętrzny krytyk

W tej części uczniowie dyskutują w podgrupach na temat pojęcia wewnętrznego krytyka. Zastanawiają się wspólnie, kim on jest i starają się przedstawić go graficznie na plakacie (w razie potrzeby – nauczyciel wspiera ich w sformułowaniu definicji). Następnie wypisują zdania, które wewnętrzny krytyk najczęściej do nich wypowiada oraz zastanawiają się, jak krytyka zamienić w swojego przyjaciela, a negatywne przekonania zamienić na takie, które pomagają nam cieszyć się życiem i korzystać ze swoich zasobów.

Instrukcja

Odliczając do pięciu, podzielcie się na grupy, a następnie przedyskutujcie poniższe pytania i przedstawcie je na wspólnym plakacie. Efektem końcowym Waszej pracy powinno być przedstawienie plakatu innym grupom.

- Kim jest wewnętrzny krytyk? Jakie słowa/zdania najczęściej do nas wypowiada?
- Jakie emocje pojawiają się, gdy słyszymy jego głos?
- Jak się zachowujemy pod wpływem tych słów? Co robimy, a czego obawiamy się robić?
- Jak zamienić wewnętrznego krytyka w swojego przyjaciela? Jak sprawić, by krytyczny głos w naszej głowie nie blokował naszych działań?

Przykładowe odpowiedzi: *pozwalamy sobie popełniać błędy, jesteśmy dla siebie życzliwi, koncentrujemy się na swoich mocnych stronach, sukcesach zamiast na porażkach, przyjmujemy komplementy, staramy się wyrażać własne zdanie nawet, gdy myślimy inaczej niż większość.*

6. Ćwiczenie

czas trwania: **15 minut**

Gdyby ta osoba była...

Kolejne ćwiczenie ma pomóc dzieciom w rozpoznaniu swoich zasobów poprzez informację płynącą od grupy. Nazwa ćwiczenia brzmi „Gdyby ta osoba była...”. Ćwiczenie wymaga otwartości i zbudowanego zaufania grupowego. Warto wyczuć, czy klimat w grupie pozwoli na taką otwartość i zaprosić do ćwiczenia ochotników.

Instrukcja

Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło: „Gdyby ta osoba była... zwierzęciem, kolorem, owocem, postacią z bajki, piosenką..., to byłaby...”. Zadaniem uczestników jest określenie, jakim owocem, kolorem, piosenką, etc. mogłaby być osoba, która siedzi na środku oraz uargumentowanie „dlaczego”.

Przykład skojarzenia: „Kasia mogłaby być kolorem beżowym, bo jest osobą o spokojnym usposobieniu”.

Po rundce skojarzeń grupy, warto dać się wypowiedzieć osobie, która wysłuchała skojarzeń na swój temat – czy coś ją zaskoczyło, jak się czuła, słuchając spostrzeżeń innych. Wreszcie – jak sama siebie widzi.

7. Ćwiczenie

czas trwania: **15 minut**

Wachlarz pozytywnej informacji zwrotnej

W ostatnim podsumowującym ćwiczeniu zadaniem uczestników jest docenienie siebie nawzajem i wskazanie swoich mocnych stron przy użyciu „wachlarza pozytywnej informacji zwrotnej”.

Instrukcja

Usiądźcie w kole, proszę, aby każdy z Was wziął sobie kartkę w rozmiarze A4 (po jednej na osobę), a następnie złożył ją w wachlarz/harmonijkę. Na froncie wachlarza zapiszcie swoje imię i nazwisko i podajcie go osobie siedzącej po Waszej prawej stronie. Zadaniem tej osoby jest napisanie na wachlarzu, za co ceni/lubi osobę, od której otrzymała wachlarz. Gdy już napisze, podaje wachlarz kolejnej osobie. Ćwiczenie trwa dopóki wszystkie wachlarze nie powrócą do swoich właścicieli, wypełnione pozytywnymi informacjami zwrotnymi. Następnie każdy właściciel wachlarza zapoznaje się z notatkami grupy. Jeśli czas pozwoli, może także podzielić się na forum swoimi emocjami po tym ćwiczeniu oraz tym, czy któraś z informacji go zaskoczyła.

Marzenia to cele, które można razem osiągnąć!

Scenariusz nr 2

Autorka: Agnieszka Tomasik

Grupa wiekowa: klasy I-III, IV-VI szkoły podstawowej

Czas realizacji: dwie jednostki lekcyjne (ok. 90 minut)

Przedmiot: godzina wychowawcza, język polski

Formy i metody pracy: praca w grupie, zadanie problemowe i interpretacyjne, praca z kartą pracy do uzupełnienia, rozmowa w większej grupie

Pomoce dydaktyczne: karta pracy, tekst literacki, obrazy, flamastry, długopisy, duże arkusze papieru lub tablica

Zagadnienia edukacyjne:

- Marzenie i cele – jak można je spełnić?
- Razem można więcej – o sile współpracy w zespole.
- Przeciw stereotypom – jak stereotypy mogą niszczyć samoocenę ludzi?
- Motywacja i mowa motywacyjna.

Cele szczegółowe:

1. Poznawcze – uczeń/uczennica:

- wnikliwie analizuje animację „Nierozłączni”,
- prowadzi dyskusję o wadze stereotypu, przewyciężaniu swoich słabości oraz sile marzeń,
- uczy się opisywać bohaterów, tłumaczy ich motywacje do podejmowania działań,
- analizuje i poddaje refleksji relacje grupowe,
- uczy się języka filmu,
- poszerza swoją wiedzę o emocjach, potrzebach i relacjach ludzkich,
- konfrontuje swoje przekonania z innymi.

2. Kształcące – uczeń/uczennica:

- analizuje stany emocjonalne bohaterów filmu,
- dostrzega zagadnienia etyczne w oglądanym obrazie,
- krytycznie analizuje problemy dotyczące oceniającego myślenia o innych,
- kształci umiejętności trafnego argumentowania.

3. Wychowawcze – uczeń/uczennica:

- potrafi analizować uniwersalne zjawiska kulturowe, topoty literackie w odniesieniu do własnego życia i życia innych ludzi,
- dostrzega swoje możliwości i siłę współpracy w zespole.

Karta pracy

mój ulubiony bohater:

marzenie:

.....

Czego chcę?

Co mówią inni?

Dlaczego nie mogę go spełnić?

4.

Po wykonaniu zadania uczniowie referują na forum klasy efekty swojej pracy i przemyślenia. Dzieci wypowiadają się swoim językiem, na miarę swoich możliwości, a nauczyciel podkreśla ich trafne myśli i prosi kolejne osoby o dodawanie swoich refleksji. Rozmowa kierowana jest na charakterystykę postaci i ich relacji ze światem oraz innymi bohaterami, którzy postrzegają ich stereotypowo. Można tu włączyć pojęcie „stereotyp” i wyjaśnić uczniom, co ono znaczy i jakie są konsekwencje stereotypowego postrzegania ludzi.

5. Po tej analizie, nauczyciel prosi uczniów, aby dobrali się według wybranych postaci:

A teraz dobierzcie się w grupy według bohaterów, których analizowaliście samodzielnie. Następnie, korzystając z karty, którą otrzymacie ode mnie, narysujcie postać, a po prawej stronie jej atrybut, który symbolizuje jej najsilniejszą moc – najmocniejszą cechę charakteru, która zdecydowała o spełnieniu marzeń. Po lewej napiszcie jej marzenia.

Uczniowie analizują, a potem opowiadają na forum o swoich projektach np. rysują DJ-a Piesio Psa na pierwszym planie, po prawej stronie jego mocną stronę, np. nutkę, czyli talent muzyczny. Po lewej stronie marzenie, np. rodzina, przyjaciele. Nauczyciel stale towarzyszy poszczególnym grupom, rozmawia z nimi o przebiegu akcji i zmianach bohaterów.

rodzina
przyjaźń

6. Następnie nauczyciel inicjuje rozmowę na temat finału „Nierozłącznych”. Skoro bohaterowie jednak spełnili swoje marzenia i stali się tymi, którymi chcieli być, to jakie kroki – poszczególne etapy ich przygody się do tego przyczyniły? Teraz uczniowie zwijają kartki A4 w harmonijkę, aby na każdym paseczku opisać postępowanie postaci, które przybliżyło ją do celu. Mogą to wykonywać w ten sposób, że każda grupa pracuje na losie jednego z bohaterów. Na górze kartki uczniowie piszą marzenie/plan, jaki miała postać, a potem po kolei:

1. Krok pierwszy

2. Krok drugi

3. Krok trzeci

.....

Osiągnięty cel: .....

7. Na końcu podsumowują zadanie rozmową o tym, co spowodowało, że cel został osiągnięty. Nauczyciel, po wspólnej analizie w rozmowie kierowanej i po omówieniu pojedynczych celów wszystkich bohaterów, pokazuje uczniom, że cele poszczególnych osób występujących w filmie były ściśle wplecione w cel i dążenia grupy. Jak bohaterowie filmu stworzyli zgraną trupę teatralną? Co jest ważne w dobrym funkcjonowaniu zespołu i klasy? Każdy z uczniów wypisuje na kartce lub w zeszyte trzy cechy dopasowanej grupy, w której wszyscy członkowie mogą poczuć się dobrze. Następnie wspólnie wypisujemy te cechy na tablicy, konfrontujemy różne perspektywy i zdania oraz tworzymy wspólnie krótką charakterystykę wymarzonego zespołu.

8. Na zakończenie rozmowy o wymarzonej klasie, nauczyciel pyta uczniów o ich indywidualne marzenia i cele. Uczniowie najpierw ponawiają zadanie na narysowanie postaci – tym razem rysują swoje awatary i po prawej stronie – piszą, jakie są ich atrybuty, a po lewej, jakie są ich marzenia. Nauczyciel po wykonanym przez uczniów zadaniu, wiesza rysunki na tablicy albo na ścianach (jeśli wszystkie dzieci z klasy się na to zgodzą), tworząc szkolną galerię bohaterów. Następnie zadaje kolejne zadanie:

Wykonajcie swoje harmonijki: na pierwszym zagiętym pasku napiszcie swój cel – swoje marzenie, a następnie kroki, które wykonacie, aby je spełnić na kolejnych paskach.

9. Uczniowie wypisują na kartkach, jakie mają cele, a następnie nauczyciel prosi, aby zapisali kilka kroków, które gwarantują, że ich podjęcie zrealizuje cele i marzenia. Następnie nauczyciel analizuje z uczniami treści zapisane na kartkach. Przypomina przy tym motto filmu, zawarte w słowach Johna Lennona: *Sen, który śnisz samotnie jest tylko snem. Sen, który dzielisz z innymi, jest rzeczywistością.* Nauczyciel podsumowuje:

Marzenia szybciej spełnią się, gdy działamy razem. Teraz podejdźcie do naszej klasowej galerii postaci. Obejrzyjcie awatary kolegów i koleżanek oraz ich atrybuty. Znajdźcie sprzymierzeńców do realizacji Waszych celów i zastanówcie się, jak możecie innym pomóc w realizacji ich zamierzeń.

Po tym ćwiczeniu na podsumowanie zajęć uczniowie znów siadają na dywanie i wraz z nauczycielem rozmawiają o swoich marzeniach i o tym, jakie mocne cechy kolegów i koleżanek mogą pomóc w realizacji celów i jak oni mogą pomóc innym. Rozmowa może mieć charakter integrujący – uczniowie, opowiadając o zasobach zespołu klasowego, dostrzegają siłę i wartość grupy.

O autorce:

Agnieszka Tomasik

– doktor nauk humanistycznych, dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 8, koordynatorka innowacyjnego projektu doskonalenia nauczycieli „Kreatywna Pedagogika” w Gdańsku, konsultant języka polskiego w Centrum Inicjatyw Edukacyjnych w Kartuzach. Specjalizuje się w tworzeniu i popularyzacji TIK oraz nowoczesnych metod nauczania w oparciu o podstawy neurodydaktyki, psychologii pozytywnej i filozofii dialogu. Autorka koncepcji kształcenia: „nauczanie empatyczne” „lekcja jako spotkanie” i „szkoła NUR-ków”, opartej na demokratycznej współpracy nauczycieli, uczniów i rodziców.

Zwierzęta w mieście – labirynt szans i pułapek

Scenariusz nr 3

Autor: Marcin Siuchno

Grupa wiekowa: klasy III-VI szkoły podstawowej

Czas realizacji: dwie jednostki lekcyjne (ok. 90 minut)

Przedmiot: przyroda, biologia

Pomoce dydaktyczne: atlas zwierząt, atlas ptaków, urządzenie z dostępem do Internetu, rzutnik multimedialny, karta pracy, papier, kredki, flamastry, sztywna podkładka, karta odpowiedzi

Formy i metody pracy: praca indywidualna, praca z tekstem źródłowym, praca w grupie, praca ze źródłami i wyszukiwanie informacji, projekt i wyjście terenowe

Zagadnienia edukacyjne:

- Zwierzęta w mieście – gatunki, korzyści dla zwierząt zamieszkujących tereny zabudowane.
- Niebezpieczeństwa zagrażające zwierzęcom mieszkańcom miast.
- Obserwacja i badanie przyrody w najbliższym otoczeniu.
- Plan i mapa – praktyczne wykorzystanie wiedzy z zakresu podstawy programowej.
- Krajobraz miejski jako siedlisko życia zwierząt.
- Ekologia – sposoby na dbanie o środowisko naturalne.

Cele operacyjne:

Uczeń/uczennica:

- wie, dlaczego część zwierząt mieszka w pobliżu człowieka,
- potrafi wskazać wady i zalety tego, że zwierzęta mieszkają w miastach,
- stosuje w praktyce wiedzę o mapie i planie,
- potrafi wymienić gatunki dzikich zwierząt mieszkające w mieście,
- zna zasady skutecznej pracy w grupie.

Przebieg lekcji:

1. Pierwszym elementem zajęć jest wspólne wymienienie dzikich zwierząt występujących w animacji „Nierozłączni”. W animacji zobaczyliśmy tylko niewielki wycinek gatunków żyjących w Central Parku, były to szopy pracze, gołębie miejskie i kaczki.

Następnie nauczyciel/-ka sprawdza, czy uczniowie pamiętają, z jakimi niebezpieczeństwami musiały się mierzyć zwierzęta w filmie. Być może dzieci znają lub widzą w swoim otoczeniu miejsca lub niebezpieczne konstrukcje – pułapki zagrażające miejskiej faunie? Poprawnymi odpowiedziami będą tu kanały ściekowe, elementy konstrukcji parku, np. wiatrak na placu zabaw, ale dzieci mogą sięgać też do swoich doświadczeń.

2.

Kolejnym etapem zajęć jest rozwiązanie karty pracy. Kolejność wykonywania zadań jest dowolna. Można również wybrać te ćwiczenia, które pasują do aktualnie omawianych tematów podczas zajęć z przyrody. Warto kreatywnie wykorzystać pomysły na działania, np. wyjść z dziećmi do pobliskiego parku.

W czasie wypełniania przez dzieci kart pracy nauczyciel/-ka może pełnić rolę organizacyjno-porządkową. Jednak jeśli grupa tego wymaga, prowadzący/-ca może również rozwiązywać zadania razem z dziećmi, wspierając je w udzielaniu odpowiedzi. Jeśli uczniowie będą chcieli wzbogacić swoją wiedzę w temacie omawianym w scenariuszu, warto zachęcić ich do sięgnięcia do źródeł. Pod hasłem „dzikie zwierzęta w mieście” można znaleźć w sieci liczne poradniki i publikacje, dotyczące zasad ochrony, pomocy i postępowania ze zwierzętami w sąsiedztwie człowieka.

Zadania z karty pracy tłumaczą fenomen zwierząt traktujących miasto jak dom. Tak jak w oglądanej animacji, w każdym z polskich miast są dzicy lokatorzy, którzy czują się dobrze w miejskim środowisku i często prowadzą nocne życie (dlatego trudno je obserwować).

3. Następne zadania wskazują korzyści, jakie odnoszą zwierzęta żyjące w miastach oraz grożące im niebezpieczeństwa, np. związane z ruchem drogowym. Kartę pracy można, w zależności od stopnia samodzielności grupy, przeczytać i uzupełnić wspólnie lub zachęcić uczniów do rozwiązywania jej samodzielnie. W jednym z zadań można posłużyć się atlasem zwierząt (ptaków) lub urządzeniem z dostępem do Internetu.
4. Ostatnie zadanie „Kojot w opałach” oparte jest na tekście źródłowym z serwisu Nauka w Polsce, tytuł artykułu to: „Łowy na kojota w nowojorskim Central Parku”. Jest to krótka notatka prasowa opisująca próbę schwytania zabłąkanego w parku kojota. Kojot to duży drapieżnik, który tak jak np. niedźwiedzie czarne w USA, a w Polsce łośie, odwiedza często miasto. Niestety, tak duże zwierzę w mieście jest niebezpieczne, ale też samo miasto jest niebezpieczne dla niego. Zadanie, oprócz treningu pracy z tekstem źródłowym, ma pokazać uczniom, że czasem dla dobra zwierzęcia należy je z miasta wywieźć.
5. Kolejna godzina lekcyjna może zostać oparta na którymś z zadań z karty zadań terenowych. Zadanie polegające na wykonaniu planu terenu, uwzględniającego potrzeby zwierząt, można wpleść w lekcję dotyczącą skali, planu i mapy.

Zadania z karty prac terenowych mogą być również tematami dodatkowymi, tematami zadań domowych na ocenę celującą lub motywami przewodnimi projektów klasowych (w przypadku, gdy nauczyciel ma warunki do wyjścia terenowego w najbliższą okolicę szkoły).

Zadanie 1.

Wywiad z gołębiem

Poznana w czasie filmu rodzina szopów z Central Parku to bardzo psotliwi mieszkańcy amerykańskich miast. Szopy to bardzo piękne, mądre i sprytne zwierzęta. Jednak poszukując jedzenia, nie wahają się plądrować śmietników, wyjadać owoców, psiego lub kociego jedzenia, a nawet zjadać ryb w przydomowych stawach. Dlatego chyba tyle samo osób je kocha, co nie lubi i dziś nazywane są bardzo często szkodnikami.

W naszych miastach podobnie traktowane są gołębie. Jeszcze sto lat temu były u nas bardzo rzadkie, podziwiano ich piękno i cieszą się z tego, że mieszkają obok nas. Były nawet symbolem nowoczesnych miast. Dziś mało kto lubi te ptaki. Historia gołębia pokazuje, jak zwierzęta radzą sobie ze zmianami (niszczeniem) środowiska, wybierając przeprowadzkę do miast.

Przeczytaj wywiad z gołębiem. Następnie we wskazanych miejscach wybierz poprawne stwierdzenia (błędne skreśl).

CZŁOWIEK

Dzień dobry. Miło mi Pana powitać.

GOŁĄB

Dzień dobry, dziękuję za zaproszenie.

Być może jest to trudne pytanie, zwłaszcza na początek rozmowy, ale co sądzi Pan o tym, że gołębie nazywane są latającymi szczurami?

Ha, cóż, ten, kto tak twierdzi, jest nieukiem. Ja, a właściwie my, gołębie wprowadziliśmy się do miast nowoczesnych, wielkich i wspaniałych. Zupełnie inaczej niż szczury, które swą koegzystencję z ludźmi zaczynały w zamierzczłych czasach, a na wielką scenę historii weszły w wiekach średnich, w tonących w brudzie i błocie miastach Europy. Poza tym, dla mnie ważna jest zabudowa. Ludzie są pożyteczni, ale nie niezbędni. Gołębie żyją tam, gdzie znajdują wysokie budynki, mosty i wiadukty, a niekoniecznie tam, gdzie żyją ludzie. No i, co oczywiste, gołębie, przynajmniej te, które znam, nie podróżują w ładowniach statków i żaden z nich nie mieszka w kanałach ściekowych.

Hmm, to jak Pan wytłumaczy fakt, że w miejscach szczególnie często uczęszczanych przez ludzi, jest was, gołębi pełno?

Nazywam to teorią sznurówki.

Sznurówki?

Tak. Jeśli ktoś potknie się o rozwiązana sznurówkę, co powie? Że potknął się o głupią sznurówkę. Mało kto wpadnie na to, żeby powiedzieć: głupi ja albo głupie palce. Bo, proszę Pana, kto zawiązywał sznurówkę?

Przepraszam, wciąż nie rozumiem...

Proszę Pana, jedzenie. To jest ta tajemnica. Jest nas dużo tam, gdzie ludzie śmieją jedzeniem. Parki, okolice restauracji, dworce i przystanki tramwajowe to dla gołębi wielkie, bogate półmiski. Jeśli tak jak gołębie jesz tylko wybrane produkty / jesz wszystko i szybko uczysz się nowych smaków, to takie miejsca są jak otwarta non stop restauracja. Większość gołębi przeprowadzi się na stałe tam, gdzie ma nieograniczony dostęp do różnorodnego jedzenia. Z drugiej strony, w miejscach, gdzie jedzenie nie leży na ulicach – w parkach, dzielnicach przemysłowych lub tam, gdzie się nas nie karmi, gołębi jest tak mało, że mało kto nas widuje.

Przyznam, że jako człowiekowi jest mi trochę wstyd. No, ale co Pan powie na to, że wyglądacie źle? Dużo gołębi jest chorych, zaniedbanych, nie ma piór.

Uważam, że pytanie to jest tendencyjne, że ludzie zwracają uwagę na chore gołębie i częściej je zapamiętują. Ale faktem jest też to, że jedzenie, jakie znajdujemy na ulicy, okazuje się do niczego, brak w nim witamin, a konserwanty, sól i inne dodatki sprawiają że chorujemy, tracimy pióra. To jest paradoks – dzięki jedzeniu na ulicach Waszych miast możemy rozmnażać się przez cały rok /rozmnażamy się tylko wiosną. Ale przez to, co jemy częściej, chorujemy i umieramy.

Wspomniał Pan na początku naszej rozmowy, o tym, że gołębie wprowadziły się do miast nowoczesnych. Jak to było?

Cóż, dla Was nazywa się to rewolucja przemysłowa, a z perspektywy przyrody była to katastrofa. Ale, pomijając to, w tym czasie powstały nowoczesne, duże i pełne ludzi miasta, w których duże przestrzenie zajmowały wielopiętrowe budynki. I tak, prawdopodobnie w Anglii, moi przodkowie, doszli do wniosku, że zamiast mieszkać na klifach, mozolnie poszukiwać nasion, owadów i młodych pędów roślin, warto wprowadzić się do Was. Wbrew pozorom, nie była to trudna decyzja. Parapety, gzymsy i balkony wysokich budynków wyglądają tak jak urwiste ściany skalne.

Na koniec pytanie, które nurtuje nas wszystkich: co jest największą tajemnicą sukcesu gołębi w mieście?

Na to pytanie chyba już odpowiedziałem. Nie jesteśmy wybredni, miasto wygląda jak nasze pierwotne środowisko, możemy rozmnażać się przez cały rok... A to jest bardzo ważne, nie musimy czekać do wiosny, dzięki temu może być nas naprawdę bardzo dużo. Gołębie działają samotnie i pojedynczo, każdy na własną rękę/grupowo i stadnie, jeśli jeden coś zobaczy, wszyscy będą o tym wiedzieć. Dzięki temu, tak trudne i niebezpieczne miejsce do życia jak miasto, nie jest nam straszne. Ba, dzięki temu nawet ja czasem myślę, że jestem królem może nie całego miasta, ale chociaż mojego skweru.

Zadanie 2.

Jak zwierzęta widzą miasto?

Każde ze zwierząt widzi miasto inaczej. Dla kaczek z Central Parku ważny jest staw, a ludzie stanowią tylko element krajobrazu. Szopom aglomeracje oferują mnóstwo jedzenia. A jak jest ze zwierzętami w naszych miastach?

Połącz gatunek zwierzęcia z jego „wizją miasta”. Jeśli nie znasz danego gatunku, możesz użyć atlasu, książek przyrodniczych lub skorzystać z Internetu.

A Miasto? Nie wiem, co to. Mówicie o tym, w co zamieniły się wsie? Ja to pochodzę z Palestyny, tam, gdy ludzie nauczyli się uprawiać rośliny, ja nauczyłem się mieszkać z nimi. I tak, z pierwszymi rolnikami ruszyłem na północ. Dziś widzę, że nie był to dobry pomysł. Aktualnie żyję tylko obok człowieka, zakładam gniazda wyłącznie w jego budynkach. Jest nas coraz mniej, bo w miastach jest coraz mniej jedzenia (znikły konie i ich owies!). Brakuje też miejsc na gniazda, a budynki mają coraz mniej dziur i szpar.

B Może będę nieco kontrowersyjna, ale nowa moda na iglaki i idealnie przystrzyżone trawniki jest super. Ludzie sami i z własnej woli tworzą moje naturalne środowisko. Dziś niewiele jest zarastających młodymi sosnami łąk. Dlatego tam, gdzie żyłam do tej pory, czyli w krajobrazie rolniczym, pojawiam się już bardzo rzadko. Może zdarzyć się tak, że za 20 lat tylko miasta i ich obsadzone iglakami ogrody będą moim domem...

C O mieście mogę powiedzieć tyle, że jest w porządku. Za jedzeniem nie trzeba za dużo biegać. Pakowane jest w miejsca zwane śmietnikami. Można skorzystać z psich i kocich misek. W mieście z łatwością znajduję też smaczne gryzonie i ptaki. Muszę tylko pamiętać, że kiedy zobaczę psa lub człowieka, nie mogę uciekać jak głupi, tylko powinienem schować się pod auto i czekać, aż sobie pójdą. No i w mieście super jest to, że nikt cię nie upoluje, nie zjedzą cię wilki, a zimą jest tu cieplej.

D Dziś większość z nas mieszka w budynkach, głównie w miastach. Już tylko nieliczni żyją w skałach i dziuplach drzew. Fajne są te nowe kryjówki-dziury pod dachami, szyby wentylacyjne albo nawet, specjalnie dla nas zbudowane, budki lęgowe. Pod wieloma względami są one lepsze niż skały. O jedzeniu i jego ilości w mieście się nie wypowiadam, bo nie ogranicza mnie przestrzeń. Mogę żyć w pobliżu ludzkich domów, ale, żeby zjeść, polecę daleko i wysoko. A jeśli będzie zła pogoda, to wrócę tu za kilka dni. Może kiedyś zacznę pojawiać się w miastach wcześniej niż w maju i będę znikać później niż z początkiem sierpnia.

E Ogrody i parki są świetne! Pełno w nich ślimaków, owadów i płazów. Super też są karmniki dla kotów i kocie jedzenie. A także dostęp do wody – te wszystkie miseczki, stawy i stawiki. Przeszkadzają mi psy i uliczny hałas. Jestem bardzo szybki, ale mogę stać się ofiarą ruchu drogowego.

1. Makolągwa

2. Lis

3. Jeż

4. Jerzyk

5. Wróbel zwyczajny

Zadanie 3.

Miasto – labirynt pułapek

Miasto jako środowisko życia to nie tylko korzyści wynikające z dostępności pokarmu, mniejszej liczby drapieżników i konkurentów. To też istny labirynt pułapek! W filmie „Nierozłączni” na taką pułapkę trafiła mała kaczką czy rodzeństwo szopów. Niebezpieczeństwa, na jakie natrafiają zwierzęta żyjące wokół nas, są dla nich szczególnie groźne, bo nie występują w ich środowisku naturalnym. Przedstawiciele miejskiej fauny nie mieli więc nigdy szans nauczyć się, jak ich unikać.

Przeczytaj szybką relację wróbla i wypisz trzy największe niebezpieczeństwa, jakie czekają na ptaki (zwierzęta) w mieście.

Jestem spóźniony, no bo o godzinie 6 przyjeżdża piekarz do sklepu na sąsiednią ulicę i można coś skubnąć. Jak nie ze skrzynki z pieczywem, to chociaż kilka okruchów z chodnika. No i od razu potem wychodzi taka miła babcia, która sypie słonecznik na skwerku zaraz obok. Spieszę się, a zaraz za rogiem muszę minąć drut wiszący ze ściany. Zaraz za nim muszę znów zwolnić, bo jest ta wielka szyba. No ta, z którą w zeszłym tygodniu zderzyła się ta sikorka z sąsiedztwa. Ale ona miała szczęście, bo spadła, wstała i poleciała dalej. Mijam szybę i, wyobraź sobie, że zapomniałem o tym złośliwym kocie mieszkającym pod siódmką. Nie wiem, jak to jest możliwe, ma pełną michę, a i tak poluje i to niestety skutecznie. Skandal, że taką bestię wypuszczają na zewnątrz. No ale miałem życiowy przelot! Minałem go w ostatniej chwili, i siup na ulicę. Tu wpasowałem się między małe, czerwone auto a duży autobus, ominąłem górą ciężarówkę i wiesz, jestem pod tym sklepem, jest piętnaście po. A tam nic, zapomniałem, że to niedziela była... Wróble nie mają kalendarzy!

Zagrożenia

1. _____
2. _____
3. _____

Zadanie 4.

Kojot w opałach

W prawdziwym życiu główny bohater animacji „Nierozłączni” – Don też miałby pełne ręce roboty. W prawdziwym Central Parku co rusz jakieś zwierzę wpada w tarapaty.

Przeczytaj tekst o polowaniu na zabłąkanego w tym ogromnym parku kojota. Następnie odpowiedź na poniższe pytania.

Łowy na kojota w nowojorskim Central Parku

Policijni snajperzy uzbrojeni w naboje ze środkiem usypiającym, strażnicy parkowi oraz śmigłowiec od wtorku 21 marca prowadzili łowy na dzikiego kojota, który zabłąkał się na Manhattan do nowojorskiego Central Parku. Schwymano go w środę 22 marca. Kojota, którego personel Central Parku zdążył już nazwać Halem, zauważono po raz pierwszy w niedzielę. W pewnym momencie, kiedy wydawało się, że już udało się zagonić zwierzę w róg parku, sprytny kojot wskoczył do wody, zanurkował, przepłynął pod mostem i pobiegł dalej. „W końcu udało się go dopaść” – powiedział rzecznik nowojorskich terenów zielonych Ashe Reardon. Kojot na Manhattanie to nietypowa sprawa, zwłaszcza, że musiał przepłynąć przez rzekę, żeby tu dotrzeć – powiedział komisarz ds. parków Adrian Benepe. Dodał, że zwierzę wcale nie wyglądało na zmartwione, najwidoczniej „kojoty muszą mieć w sobie żyłkę awanturniczą”. Podczas spotkania z dziennikarzami w środę rano burmistrz Nowego Jorku Michael Bloomberg powiedział: „To Nowy Jork i sugerowałbym, że to kojot ma większe problemy niż my”. Schwytany kojot trafi na objęty ochroną przyrody teren w górnej części stanu Nowy Jork. Poprzedni, który zabłąkał się do Central Parku w 1999 roku, mieszka od tego czasu w ogrodzie zoologicznym w Queens.

Pytania

1. Jak nazywał się kojot z Central Parku?

---

2. Jak udało mu się uciec przed ludźmi za pierwszym razem?

---

3. Jak kojot mógł dostać się do Central Parku?

---

4. Co może oznaczać wypowiedź burmistrza Nowego Jorku: „To Nowy Jork i sugerowałbym, że to kojot ma większe problemy niż my”?

---

5. Don z filmu „Nierozłączni” w każdym wydarzeniu widzi piękną, dramatyczną albo bohaterską opowieść. Jak Don wyobrażałby sobie próbę schwytania Halema? Czy w jego oczach byłaby to historia rodem z westernu, albo może wielka ucieczka ze straszego więzienia? Bądź jak Don! Napisz (albo opowiedz) bajkową wersję polowania i ucieczki Halema przed ludźmi.

Zadanie 1.

Miasto zwierząt

Samodzielnie, w parach lub w grupie przygotujcie plan najbliższego sąsiedztwa szkoły lub swego domu. Jeśli przygotowywałeś/-aś już taki plan na lekcjach przyrody, spróbuj zastosować skalę i podstawowe znaki topograficzne. W planie uwzględnij wszystkie ważne dla zwierząt w Twojej okolicy elementy.

Jeśli masz taką możliwość, zabierz kartkę, ołówek, podkładkę i wyjdź na zewnątrz. Przygotuj plan na podstawie osobistych obserwacji. Jeśli pogoda nie sprzyja albo okolica na to nie pozwala, stwórz swój plan na podstawie któregoś z serwisów mapowych (np. google maps).

Elementy ważne i pozytywne dla zwierząt miasta zaznacz na zielono (np. skwery, trawniki, krzewy, drzewa, źródła wody, karmniki, ale też altany śmietnikowe i miejsca, gdzie często można znaleźć jadalne odpadki).

Elementy krajobrazu miejskiego ważne, ale i niebezpieczne dla zwierząt, zaznacz na czerwono (ruchliwe drogi, duże szyby, wiszące druty lub cienkie linki, kolce na parapetach, miejsca, gdzie można spotkać koty, itp).

Którego koloru na Twoim planie będzie więcej? Jeśli nie wiesz, co jest ważne, a co jest zagrożeniem dla zwierząt, przypomnij sobie film. Co było ważne dla szopów i kaczek? Co stanowiło dla nich zagrożenie?

Zadanie 2.

Gdzie jest woda?

Woda w mieście to towar deficytowy. Pojawia się rzadko i szybko znika. Struktura powierzchni gruntu w mieście sprawia, że woda się tu nie zatrzymuje – albo spływa do kanalizacji, albo bardzo szybko paruje z nagrzanego asfaltu i betonu. Dlatego każde miejsce z wodą szybko staje się znane i chętnie odwiedzane przez wszystkich mieszkańców miasta. Znajdziesz tu ptaki, jeże, kuny, lisy, a nawet pszczoły miodne.

Z klasą lub rodzicami wyjdźcie na spacer. Znajdźcie najbliższe, stałe źródło wody (może to być oczko wodne, fontanna, staw w parku, a nawet wielka, głęboka kałuża). Swoje obserwacje możesz nanieść na plan lub mapę. Jeśli chcesz, używając wymyślonych znaków topograficznych, zaznacz na swoim planie także inne, okresowe lub szybko znikające źródła wody.

Jeśli w najbliższej okolicy nie ma źródła wody, zastanówcie się nad wystawieniem zwierzętom poidła. Może to być plastikowy talerzyk lub podstawka pod kwiatek, które da się ustawić w spokojnym miejscu ogrodu lub szkolnego terenu. Do talerzyka można włożyć kamyk albo patyk, żeby ułatwić korzystanie z wody owadom.

Karta odpowiedzi

Zadanie 1.

1. jesz wszystko i szybko uczysz się nowych smaków – gołębie nie należą do wybrednych ptaków, pierwotnie żywiły się nasionami, owadami i zielonymi częściami roślin, czyli pokarmem zapewniającym zbilansowaną, zdrową dietę, dziś jedzą to, co znajdują na ulicach.

2. możemy rozmnażać się przez cały rok – dzięki stałemu dostępowi do pożywienia gołębie mogą mieć pisklęta cały rok. Ważne żeby nie było dużego mrozu. Nie bez znaczenia jest tu też to, że w konstrukcjach domów i wszelkich budowli znajdują się odizolowane, ciepłe i suche zakamarki.

3. grupowo i stadnie, jeśli jeden coś zobaczy, wszyscy będą o tym wiedzieć – gołębie to zwierzęta stadne. Jedzą i odpoczywają razem, to zapewnia im bezpieczeństwo. W stadzie gołębi nawet bardzo zajętych wydziobywaniem ostatnich okruszków zawsze ktoś patrzy dookoła i pilnuje, czy nie zbliża się drapieżnik.

Zadanie 2. 1b., 2c., 3e., 4d., 5a.

Zadanie 4.

Niebezpieczeństwa wymienione w tekście to: **szyby, koty, auta**

1. szyby to śmiertelna pułapka (nie występują w przyrodzie!). Dla ptaków, oczywiste jest, że jeśli między ciemnymi przestrzeniami jest jasno, to tam się leci – tak jest w lesie. Gdy szyba odbija niebo lub widać za nią przestrzeń, dla ptaków jest nie do zauważenia.

2. koty to zdecydowanie najważniejszy (największy) drapieżnik miasta. Jest ich bardzo dużo, wiele z nich zachowuje instynkt łowiecki, są mądre, sprytnie i cierpliwe, a im samym bezpośrednio nikt nie zagraża.

3. auta – niektóre ptaki nie są w stanie rozpoznać prędkości, z jaką samochód się porusza, ale za to chętnie korzystają z dróg i ulic jako własnych szlaków komunikacji lub miejsc poszukiwania jedzenia.

Zadanie 4.

1. Kojot nazywa się Halem.
2. Wskoczył do wody i zanurkował, przepłynął pod mostem.
3. Przepłynął rzekę, żeby się dostać do parku. Nie jest to napisane w tekście, ale musiał przejść również przez zabudowaną dużą część Nowego Jorku.
4. Oznacza to, że miasto dla takiego zwierzęcia jest niebezpieczne. Może np. zginąć pod kołami aut.
5. Jest to najtrudniejsze pytanie. Wymaga dużej wyobraźni. I nie ma tu złej odpowiedzi. Filmowy Don odwoływał się do postaci z klasyki literatury. Nasze dzieciaki mogą widzieć to zadanie inaczej niż my i odwołać się do znanych im elementów popkultury. Zachęcamy do wyrozumiałości, jeśli w odpowiedziach nie pojawią się sceny z pościgów rodem z dzikiego zachodu, ucieczek zaczerpniętych z „Hobbita”, a zamiast tego będą opisywane sekwencje z Brawl Stars.

O autorze:

Marcin Siuchno

– ornitolog, biolog, współwłaściciel firmy Totemownia.pl. Od ponad 10 lat zajmuje się edukacją dzieci i młodzieży oraz przeprowadzaniem ekspertyz ornitologicznych. Uczy przyrody, biologii i chemii w szkole podstawowej i leśnej, pracuje z maluchami w przedszkolu leśnym, popularyzuje wiedzę na temat ochrony przyrody.

Opracowanie merytoryczne dla **M2 Films:**
Zespół Edukacji Ferment Kolektiv

Redakcja i korekta:
Jagoda Roszak

FILM w Szkole